

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 22 november 1918 kl. 5 e. m.

Andra särskilda utskottets utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 24 med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser i syfte att begränsa inom landet tillgängligt kapitals användning för bolagsändamål, dels ock i anledning därav väckt motion.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Swartz, Gezelius, friherre Fleming, Dahl, friherre Langenskiöld, von Sydow *), Stenström, Boman *), von Essen *), Klefbeck, Nilsson i Bonarp *), Källman, Johansson i Uppmälby, Vennersten, Röing, Hedin, Bogren och Hansson i Mora-Noret *).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 25 oktober 1918 dagtecknad proposition, nr 24, vilken hänvisats till riksdagens andra särskilda utskott, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag,

innefattande vissa bestämmelser i syfte att begränsa inom landet tillgängligt kapitals användning för bolagsändamål.

Med ändring av vad lag innehåller stridande mot nedanstående bestämmelser förordnas som följer:

1 §.

Rörande aktiebolag, som icke driver bank- eller försäkringsrörelse och vars aktiekapital skall kunna sättas till belopp, överstigande ett
Bihang till urtima riksdagens protokoll 1918. 11 saml. 2 avd. 3 häft. (Nr 3) 1

hundra tusen kronor, må stiftelseurkund för det ändamål, varom i 9 § lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag förmäles, icke av länsstyrelse eller överståthållarämbetet mottagas, där ej det belopp, vartill aktiekapitalet högst må uppgå, blivit bestämt i enlighet med särskilt av Konungen lämnat tillstånd samt bevis härom finnes tecknat å stiftelseurkunden.

Har stiftelseurkunden blivit mottagen av länsstyrelse eller överståthållarämbetet före ikraftträdandet av denna lag, men har bolaget icke dessförinnan blivit registrerat, må registrering icke ske, med mindre Konungen lämnar tillstånd därtill.

2 §.

Tillstånd, varom i 1 § sägs, må beviljas allenast, därest, med hänsyn till kapitalmarknadens läge och beskaffenheten av den verksamhet, för vilken det kapitalbelopp, varom fråga är, skall användas, sagda belopp finnes utan skada för det allmänna kunna på sådant sätt användas.

Har i fall, som avses i 1 § andra stycket, stiftelseurkunden blivit mottagen före den 30 oktober 1918, må dock, där avsevärda kostnader redan blivit nedlagda å organisationen av bolagets verksamhet, tillstånd icke vägras, såframt ej det ifrågavarande kapitalbeloppets användning för bolagets verksamhet finnes bliva till synnerlig skada för det allmänna.

Lämnas tillstånd, må Konungen i sammanhang därmed meddela de föreskrifter, som kunna anses erforderliga för betryggande av att det kapitalbelopp, varom fråga är, varder för avsett ändamål använt. Beträffande förhållande, som strider mot sådana föreskrifter, må registrering icke ske.

3 §.

Vid prövning av ansökan om stadfästelse å bolagsordning för bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag eller för försäkringsaktiebolag, vars aktiekapital skulle kunna bestämmas till belopp överstigande ett hundra tusen kronor, eller å ändring i bolagsordning för sådant bankbolag eller för försäkringsaktiebolag, vars aktiekapital överstiger eller efter ändringen skulle kunna överstiga nämnda belopp, skall, i den mån omständigheterna därtill föranleda, vad i 2 § första och tredje stycket är stadgat om tillstånd äga motsvarande tillämpning.

4 §.

Beslut om ökning av aktiebolags aktiekapital till belopp, som överstiger ett hundra tusen kronor, eller av bankaktiebolags eller solidariskt

bankbolags grundfond, vare, såvida ej fråga är allenast om överföring till aktiekapital eller grundfonden av besparade vinstmedel, icke giltigt, med mindre det belopp, vartill aktiekapitalet eller grundfonden efter ökningen skulle komma att uppgå, blivit bestämt i enlighet med särskilt av Konungen meddelat tillstånd eller, då beslutet gäller försäkringsaktiebolag, bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag, i enlighet med föreskrift i bolagsordningen, därå Konungen efter denna lags ikraftträdande meddelat stadfästelse.

Har beslut om sådan ökning, som ovan avses, fattats före lagens ikraftträdande, vare beslutet, där det ej blivit före den 30 oktober 1918 anmält för registrering eller kungjort i allmänna tidningarna, ogiltigt, så framt ej Konungens tillstånd till ökningen sökes inom en månad efter lagens ikraftträdande och denna ansökning varder bifallen.

5 §.

I kommanditbolag må, sedan sammanlagda beloppet av kommanditdelägarnas utfästa insatser uppgår till ett hundra tusen kronor eller däröver, ytterligare insatser av sådana delägare ej utfästas eller göras utan Konungens tillstånd.

Anmälan om utfästa eller gjorda insatser i strid mot vad sålunda stadgats må ej registreras.

6 §.

Aktiebolag eller kommanditbolag må icke utfärda räntebärande obligationer eller andra för särskilda delar av skuldbelopp gällande löpande förskrivningar, som uppenbarligen äro avsedda att utsläppas i den allmänna rörelsen, med mindre Konungen lämnat särskilt tillstånd därtill.

7 §.

Vad i 2 § första och tredje stycket är stadgat om tillstånd jämlikt 1 §, skall även lända till efterrättelse beträffande tillstånd, varom i 4—6 §§ sägs.

8 §.

Medverkar styrelseledamot i aktiebolag eller solidariskt bankbolag i fall, då beslut om ökning av sådant bolags aktiekapital eller grundfond jämlikt bestämmelsen i 4 § är ogiltigt, till att för verkställighet av beslutet bevis om rätt att teckna aktier eller lotter utlämnas eller teckningslista utfärdas eller mottager någon, som äger deltaga i förvaltningen av kommanditbolags angelägenheter, insats i strid mot vad i 5 § stadgas eller bryter styrelseledamot i aktiebolag eller någon, som äger deltaga

i förvaltningen av kommanditbolags angelägenheter, mot föreskriften i 6 § eller handlar person i sådan ställning som ovan sagts i strid med föreskrifter, som av Konungen må hava jämlikt bestämmelserna i 2, 3 eller 7 § meddelats, dömes till böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor eller till fängelse i högst sex månader.

§ 9.

Av böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalle en tredjedel åklagaren och återstoden kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och gäller till och med den 30 juni 1920, såvida ej Konungen förordnar, att den dessförinnan skall upphöra att gälla. Beträffande under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i 8 § avses, skall vad i 8 och 9 §§ är stadgat fortfarande äga tillämpning.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma i andra kammaren av herr *Lübeck* väckt motion nr 27, vari hemställes,

att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 24 med förslag till lag rörande begränsning av kapital för bolagsändamål eller vid antagande av dylik lag företaga de ändringar, som av den i motionen lämnade motiveringen kunde föranledas.

Beträffande skälen till den kungl. propositionen får utskottet hänvisa till de vid propositionen fogade utdragen av statsråds- och lagrådsprotokollen.

Till stöd för motionen har anförts följande:

*Herr Lübecks
motion.*

»Av de utredningar, som föregått framläggandet av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 24 med förslag till lag om kapitalransonering, synes med all tydlighet framgå, att denna lag även som provisorium är ägnad väcka mycket starka betänkligheter. Utan att här upprepa alla de skäl, som i avgivna utlåtanden framkommit, må särskilt framhållas svårigheten att klokt och rättvist avväga och begränsa å ena sidan statens kapitalbehov för allmänna ändamål och för utveckling av de affärsdrivande verken, å den andra kommuners och enskildas kapitalbehov av

liknande slag. I ena fallet är det riksdagen, i det andra Kungl. Maj:t samt riksbanken och de enskilda bankerna som utöva det avgörande inflytandet, därvid dock ingen av de prövande eller dömande kan anses äga tillräcklig översikt av de samlade kapitalbehoven för att kunna rätt bedöma vad som för landet i dess helhet är mest gagneligt.

Som en följd härav måste man i dessa tider av ökad statsverksamhet på olika områden befara, att vid knapp kapitaltillgång det blir de enskildas och i viss mån kommunernas kapitalbehov, som få sitta emellan. Särskilt betänkligt framstår detta förhållande under en period, som mer än någonsin visat önskvärdheten och jämväl möjligheten att utveckla landets näringar till gagn för dess självförsörjning. Påtagligen föreligger under nu rådande förhållanden stor risk för att statens affärsdrivande verksamhet oskäligt gynnas på bekostnad av likartad kommunal och enskild sådan. En dylik möjlighet ter sig betänklig ej minst med hänsyn till statens för närvarande starkt framträdande strävan att inlösa exempelvis enskilda järnvägar, kraftdistributionsföretag m. m., vilkas ändamålsenliga utveckling och därmed värde tydligen kunna mycket menligt påverkas av en eventuell kapitalransonering.

Då jag icke är övertygad om nödvändigheten av den föreslagna lagstiftningen, utan hyser den uppfattningen, att syftet kan i erforderlig grad uppnås genom åtgärder av mera frivillig art, anser jag mig böra i första hand yrka, att lagen icke må av riksdagen antagas.

Skulle riksdagen emellertid antaga en provisorisk lag i ämnet, hemställer jag, att följande smärre ändringar må vidtagas i förslaget enligt närmare utformning genom vederbörande utskotts försorg.

1 §.

Denna synes innebära, att Konungens tillstånd skall inhämtas, innan stiftelseurkunden undertecknas, vilket torde vara en onödig omgång.

2 §.

I andra stycket synas åsyftade nedlagda kostnader böra få innefatta icke blott organisationen av bolagets verksamhet utan även vad som eljes för bolagets räkning använts i bolagets syften.

I lagtexten bör möjligen komma till uttryck vad departementschefen i motiveringen (under 5 §) framhåller, nämligen att tillstånd till bolagsbildning utan vidare bör lämnas, därest nytt kapital ej tages i anspråk.

Beträffande lagens retroaktiva verkan har en av lagrådets ledamöter framhållit, att ett beslut om ökning av aktiebolags aktiekapital,

vilket fortskridit så långt, att aktiebrev redan utsläppts i allmänna marknaden, borde lämnas oberört av lagen, oavsett när kungörandet skett. Därtill har departementschefen invänt, att då kungörandet måste föregå utfärdande av teckningslistor och aktieägares företrädesrätt får begagnas under minst fyra veckor efter kungörandet, det knappast vore antagligt, att aktierna kunde vara utdelade före lagens ikraftträdande. Denna invändning synes emellertid ej hava tillämpning i de kanske talrika fall, där i bolag med ett fåtal aktieägare alla dessa redan vid ökningsbeslutet eller kort därefter begagnat sin teckningsrätt och sagda fyra veckors teckningstid således ej behövt utnyttjas.

4 §.

Beloppet etthundratusen kronor synes böra ändras till tvåhundra-tusen kronor, till undvikande av alltför omfattande prövningsskyldighet.»

*Utskottets
yttrande.*

Frågan om vidtagande av åtgärder för att motverka penningvärdets fall inom vårt land har, såsom av det propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet framgår, vid upprepade tillfällen varit föremål för regeringens uppmärksamhet. Sålunda bildades i september 1917 det så kallade finansrådet för att dels reglera betalningen av svenska till utlandet försålda varor, dels övervaka kreditgivningen till utlandet. I januari 1918 uppdrogs åt den året förut tillsatta bankkommittén att utreda, huruvida, i syfte att motverka penningens sjunkande värde, det borde beredas rätt för riksbanken att mot räntegottgörelse mottaga penningar å depositionsräkning. Kommittén fann icke tillrädligt, att för ifrågavarande syfte det skulle beredas riksbanken en tillfällig rätt till inlåning, men kommittén ansåg det böra undersökas, om icke den pågående utvecklingen krävde särskilda åtgärder för åstadkommande av nödig återhållsamhet och planmässighet vid dispositionen av landets kapitaltillgångar, därvid i första hand borde tillgodoses allenast sådana ändamål, som för landet vore mest angelägna och nyttiga. I anslutning härtill och för att utreda, huruvida genom åtgärder från det allmännas sida något kunde åtgöras mot penningvärdets fortsatta sjunkande, uppdrog därefter regeringen åt särskilda sakkunniga att framlägga förslag rörande de åtgärder, som i detta avseende ansåges lämpligen böra vidtagas.

I sitt den 30 juli 1918 avgivna betänkande framhöllo de sakkunniga, att de åtgärder på kreditväsendets område, som skulle kunna påverka prisnivån och sålunda verka reglerande på penningvärdet, måste hava till syfte att så vitt möjligt begränsa beloppet av utelöpande sedlar. De

sakkunniga ansågo, att för detta ändamål en begränsning av efterfrågan på kapital borde åvägabringas och att i detta syfte kreditbehoven borde granskas och bedömas efter sitt objektiva berättigande. Den allmänna ransonering av tillgängligt kapital, som sålunda förordades, borde enligt de sakkunnigas mening ställas under kontroll och denna kontroll lämpligen anförtros åt en delegation av finansrådet, vars medgivande skulle erfordras:

för uppläggande av obligationslån samt för emission av obligationer av alla slag med undantag av statens,
för beviljande av kredit åt kommun,
för bildning av aktiebolag eller utvidgning av äldre sådant,
för emission av aktier såväl i nybildat som i äldre bolag med undantag av gratisaktier (utgivning av sådana vore en bolagets inre angelägenhet utan betydelse för nu ifrågavarande spörsmål),
för användning av eget eller upplånat kapital till nyanläggning eller till utvidgning av i gång varande företag,
för beviljande av ny förlagskredit eller ökning av äldre sådan med undantag av kredit, som kunde anses motsvara normal driftkredit för i gång varande företag.

Över detta de sakkunnigas betänkande inhämtades yttrande från, bland andra, fullmäktige i riksbanken, som därvid framhöll, att den ojämförligt största delen av näringslivets kapitalbehov tillgodosåges genom försträckningar från de privata bankerna, att riksbanken enligt sakens natur utövade viss kontroll över bankernas verksamhet samt att denna kontroll utan svårighet syntes kunna utvidgas. Fullmäktige hade sålunda i förtrolig skrivelse till de privata bankerna uppmanat till största möjliga återhållsamhet vid all kreditgivning, särskilt sådan, som avsåge investering av nytt kapital, och jämväl vidtagit förberedande åtgärder för att kunna kontrollera, att denna uppmaning också skulle leda till efterföljd. Någon särskild kontroll genom en delegation av finansrådet syntes därför fullmäktige på nu ifrågavarande område icke vara av behovet påkallad. I detta sammanhang yttrade fullmäktige:

»Genom de åtgärder, som sålunda vidtagits, anse sig fullmäktige redan hava tagit ett viktigt steg för vinnande av syftet med den av de sakkunniga föreslagna kapitalransoneringen. Genom ett ytterligare utvecklade intimt och förtroendefullt samarbete mellan riksbanken och övriga banker kan enligt fullmäktiges övertygelse beträffande dispositionen av den mest betydande delen av landets för näringslivet tillgängliga kapital ernås en kontroll, som å ena sidan bör bliva så effektiv som möjligt med hänsyn till här avsedda ändamål och å andra sidan

kan göras så varsam, att den icke förorsakar sådana rubbningar på arbetsmarknaden, att därigenom alstras en arbetslöshet, som ställer nya krav på statsmakternas ekonomiska ingripande.»

Beträffande åter aktiebolags bildande eller utvidgning av äldre sådant ansågo fullmäktige en verksam kontroll därå vara av påtagligt behov påkallad, och för vinnande av sådan kontroll borde koncessionstvång för viss kortare tid av statsmakterna på lagstiftningens väg återinföras.

Den nu föreliggande propositionen avser ett förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser i syfte att begränsa inom landet tillgängligt kapitals användning för *bolagsändamål* genom att bereda regeringen kontroll över bolagsbildning, emission av aktier i bestående bolag och uppläggande av obligationslån genom bolag. Den kapitalransonering i vidsträcktare mening, som av de sakkunniga i deras betänkande förordats, har sålunda icke nu upptagits till behandling.

Penningens under de senaste åren sjunkande värde och den i samband därmed allt fortgående prisstegringen i vårt land synes utskottet hava påkallat och allt fortfarande påkalla kraftiga åtgärder för att så vitt möjligt motverka en vidare utveckling i samma riktning. Ett medel i detta avseende, och ett verksamt sådant, är utan tvivel en kontroll över användningen av landets kapitaltillgångar. De anordningar, som i sådant hänseende redan av riksbanken vidtagits för att övervaka och reglera kreditgivningen genom de enskilda bankanstalterna i riket, synes därför utskottet vara ett betydelsefullt steg i rätt riktning. Att även kapitalets användning för bolagsbildning och bolagsändamål i allmänhet bör under nuvarande förhållanden ställas under viss uppsikt, synes utskottet otvivelaktigt. I detta avseende instämmer sålunda utskottet i den uppfattning, som uttalas i den kungliga propositionen.

Enligt vad utskottet inhämtat, har emellertid kontrollen av kapitalanvändningen icke inskränkts allenast till övervakandet av bankernas kreditgivning, utan utsträckts att numera i viss mån omfatta även kapitalanvändningen för bolagsändamål. På uppmaning av riksbanken hava nämligen bankerna överenskommit att icke belåna aktier eller obligationer av bolag, som emittera nya aktier eller öka sitt aktiekapital eller utgiva obligationer, utan att emissionen eller kapitalökningen undergått särskild prövning.

För kontrollen över bolagsbildningen har sålunda på riksbanksledningens initiativ tillsatts en särskild nämnd, den s. k. kapitalkontrollnämnden, sammansatt av en representant för riksbanksfullmäktige, en

för Sveriges industriförbund, en för Sveriges allmänna exportförening och två representanter för Svenska bankföreningen. Nämnden har inom sig utsett, till ordförande ordföranden i riksgäldsfullmäktige Emil Kinander och till vice ordförande bankofullmäktigen Victor Moll. Det är till denna nämnd vederbörande bolag göra anmälan om de emissioner av aktier eller obligationer de önska företaga, och efter behörig granskning av de föreliggande omständigheterna och åtgärdens ändamål fattar nämnden sitt beslut i saken.

Såvitt utskottet kunnat inhämta, har denna kontroll hittills visat sig tillfredsställande. Där nämnden funnit skäl avstyrka en framställning, vilket hittills endast skett i ett fåtal fall, hava vederbörande ställt sig nämndens beslut till efterrättelse.

Det synes utskottet, att den form, i vilken kontrollen över bolagsbildningen sålunda under kapitalkontrollnämndens insikt redan genomförts, är att föredraga framför den kontroll den kungliga propositionen föreslår. Ej endast så till vida som samarbetet mellan sökanden och kontrollnämnden kan klädas i smidigare former än om frågan skall avgöras av Kungl. Maj:t. Utan även så att kravet på bankmässig skyndsamhet vid frågans behandling, som ur affärlivets synpunkt är av synnerlig vikt, naturligen blir långt lättare att tillgodose, när ärendet prövas av en dylik nämnd, än om avgörandet skall bero på Kungl. Maj:ts beslut.

Utskottet vill ock i samband härmed uttala nödvändigheten av att den enskilda företagsamheten ej allt för mycket stäckes. Den livligare kommersiella utveckling, som efter världskrigets slut är att förvänta, kommer att på det svenska näringslivet ställa synnerligen stora krav på vakenhet och anpassningsförmåga. Det gäller då att ej alltför mycket hämma den enskildes rörelsefrihet. Framför allt måste all onödig omgång och tidsutdräkt vid kreditärendenas behandling undvikas. Av vikt är även, att företagsamheten ej i onödan hindras att begagna den juridiska form, bolagsbildningens, vars lämplighet ur näringslivets synpunkt torde vara obestridd.

Inom utskottet har visserligen den tanke yppats, att det även för näringslivet borde kännas tryggare, att ifrågavarande kontroll bleve genom lagbud reglerad och att det ur formell synpunkt knappast vore korrekt, att den obegränsade rätten att under iakttagande av i aktiebolagslagen föreskrivna former nybilda bolag eller att öka äldre bolags aktiekapital skulle faktiskt kringskäras genom den makt att förhindra kreditgivning, som tillkommer kapitalkontrollnämnden.

Den sistnämnda anmärkningen kan utskottet dock ej tillerkänna

betydelse. Även under normala förhållanden blir möjligheten att starta ett bolag i sista hand beroende på, om det för företaget nödiga kapitalet kan anskaffas. Där så ej är fallet, står juridiskt befogenheten att bilda bolaget visserligen alltför öppen, ehuru den, åtminstone i regel, faktiskt ej kan utnyttjas. Den verksamhet, kapitalkontrollnämnden utövar, innebär endast, att makten att bereda visst slag av kredit under nu rådande kristider och av hänsyn till det allmänna lagts i händerna på ett centralt organ.

Vad åter den förra invändningen beträffar, eller att det vore tryggare, att ifrågavarande kontroll bleve genom lag reglerad, så må anmärkas, att det ur affärslivets synpunkt ej kan vara önskvärdt, att prövningsrätten bindes genom en lag, som med en än så smidig formulering dock aldrig uttömmande kan reglera det praktiska livets mångskiftande fall.

Det har till förmån för det kungl. förslaget även gjorts gällande, att den kapitalkontroll, som enligt förslaget skulle tillkomma Kungl. Maj:t, vore vidsträcktare än den kontroll, som för närvarande utövas av kapitalkontrollnämnden. De företag, vid vilkas bildande något omedelbart kreditbehov för aktiernas belåning icke föreligger, bliva nämligen med det nuvarande systemet ej underkastade någon reglering. Det synes dock utskottet, att, där intet nytt kapital behöver investeras i företaget, någon kontroll över bolagsbildningen ej heller är erforderlig, en synpunkt, åt vilken departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet även givit uttryck och som jämväl i så måtto vunnit beaktande i det kungl. förslaget, som gratisemissioner av aktier undantagits från koncessionstvånget.

Skulle man i nu berörda anmärkning även vilja inlägga, att den kontroll, som Kungl. Maj:t kunde utöva, bleve effektivare än den, som till äventyrs kan verkställas av kapitalkontrollnämnden, i det den senare saknar möjlighet att formellt förhindra en bolagsbildning, så vill utskottet erinra, att, där för ett nytt bolag ett verkligt kreditbehov föreligger, ledningen praktiskt taget ej lär kunna undgå att för kreditens erhållande anlita en bank och att genom riksbanksledningens övervakande av bankernas kreditgivning en ur praktisk synpunkt tillfyllestgörande garanti vunnits, att ej nämndens beslut lämnas utan beaktande.

Med det system för kreditkontrollen, som det kungl. förslaget avser att genomföra, äro särskilda övervakningsåtgärder förbundna för att tillse, att ej en kredit, som för visst ändamål beviljats, användes på annat än uppgivet sätt. De kontrollåtgärder, varom i 2 § 3 stycket av det kungl. förslaget förmåles, hava dock synts utskottet alltför in-

gripande. Den tillsyn över bolagets verksamhet och den granskning av bolagets böcker, som i departementschefens motivering ställes i utsikt, skulle med all sannolikhet komma att av bolagen och deras ledningar kännas såsom ett tryckande och hindrande förmynderskap.

Vad slutligen den föreslagna kontrollen över emission av obligationer beträffar, synes den utskottet föga lämplig. Försvåras möjligheten för ett företag att åt sin upplåning ge den mera fasta form, som upp-tagande av ett obligationslån innebär, så tvingas företaget i stället att taga upp lån på kort tid, något som varken ur företagets eller det all-männas synpunkt kan vara önskvärt.

På de grunder utskottet anfört, har utskottet funnit den kontroll över bolagsbildningen, som på riksbanksledningens initiativ genom kap-italkontrollnämnden utövas, under rådande förhållanden tillfredsställande och något behov att för den ifrågavarande kapitalkontrollen välja den form, som i det kungl. förslaget ifrågasatts, ej föreligga. Om det finnes önskvärt och lämpligt, att det nuvarande systemet blir på så sätt ut-byggt, att kapitalkontrollnämnden förstärktes genom någon eller några av Kungl. Maj:ts utsedda ledamöter, torde detta självfallet låta sig med lätthet ordna utan några särskilda åtgärder i lagstiftningsväg.

På grund härav får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke
må av riksdagen godkännas,
samt att herr Lübecks motion må anses be-
svrad genom vad utskottet ovan hemställt.

Stockholm den 20 november 1918.

På utskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservation

av herrar *Pettersson* i Södertälje, *Stenström, von Essen, Klefbeck, Källman, Johansson* i Uppmälby, *Röing, Bogren* samt *Hansson* i Mora-Noret.
